

UN „DRUM” CU LUMINI ȘI UMBRE,
CULOARE, FLORI, MESTECENI ȘI VISE

A “WAY” WITH LIGHTS AND SHADOWS,
COLOR, FLOWERS, BIRCH TREES AND
DREAMS

Assistant Professor Gabriela CHICIUDEAN
“1 Decembrie 1918” University of Alba Iulia

Abstract: *The volume of poetry Aș vrea să fiu iarăși mesteacăn (I would love to be a birch tree again) written by Radu Matei Todoran opens the way towards an interior world, a world in which the lyrical self feels safe but lonely. Since loneliness turns to anguish, the poet opens a “door” to his beloved, because love as well as dance, bring harmony, fulfilment and salvation. The atmosphere is warm, welcoming, opened to wishful thinking, everyday’s lights and shadows turn into color, flowers and birch trees. The risk appears when through that opening “rain” gets in, the only possible escape being the metamorphosis into birch trees.*

Aș vrea să fiu iarăși mesteacăn offers the reader, through epistles, a sincere poetry crossed by existential problems concerning nature, life death, love, true poetic images harmoniously combined with the graphics of two talented artists.

Keywords: poetry; parallel words; soul; existence; birch tree.

Prin cel de-al doilea volum de versuri, *Aș vrea să fiu iarăși mesteacăn*¹, care se încadrează în aceeași sferă

---

¹ Volum apărut la Editura Waldpress din Timișoara, în 2019.

tematică cu volumul de debut din 1998², Radu Matei Todoran deschide în mod conștient o „poartă” spre propriul sine, unde pornește pe un „drum” spre un spațiu marcat de lumini și umbre, culoare, flori, mesteceni și vise.

În mod firesc, în universul descoperit prin regresia în propriul sine se călătorește de unul singur, însă, așa cum spuneam, de data aceasta eul liric deschide o poartă, „nevoie mai am și de-o poartă” (Todoran, 2019: 18), pentru ca să poată pătrunde cu sine și iubita, ea fiind cea care declanșează regresia spre lumile securizante în care eul să se poată regăsi și liniști. În jurul sinelui individul ridică ziduri concentrice pentru a se proteja, iar în „bula fenomenologică” (vezi Moles & Rohmer, 1972: 45) se trăiește de unul singur, tipologia spațiului propriu, a lumii interioare, fiind o constantă a sufletului ființei sociale, care, pentru a se adapta în societate, trebuie să poată trăi și în afara ei, în absența ei, ne spune Abraham Moles (vezi 1972: 42).

O separare a lumilor are loc încă din *Cuvîntul autorului* (Todoran, 2019: 5), prin care acesta ne poartă în lumea basmelor cu prinți „de argint”, care poartă mantii „de frunze tremurînde, împrăștiind vibrații molcome și liniștite...” (5). Mesteacănul, căci despre el este vorba, purtînd cămașă albă și avînd plete negre și uneori sufletul înnegurat, este un apărător al luminii. Sătul de măștile purtate în lumea exterioară, o lume invadată de politic, de răutate, de invidie, deșertăciune, o lume a întunericului și a umbrelor în care „hăul nemărginit” se strecoară „cu limbile sale mîrșave printre oameni” (5), eul liric, cuprins de îndoială, „...el este Om sau omul este Mesteacăn, cine știe?” (5), creează un dublu ce îl interpune între el și realitate.

Ca în orice basm, pe lîngă eroii pozitivi apare și o scorpie, care înghite timpul, iar trecerea spre cealaltă lume se face cu ajutorul unei „scări” „Miroase a scară în fiecare

---

² Este vorba de Todoran, R.M. (1998). *Lumina din propria-mi umbră*, Cluj: Editura Mesagerul.

gară din noi” (5), gara, un non-spațiu prin excelență, este un topos ce marchează așteptarea unei deplasări în spațiu, echivalând aici cu apele Stixului. Deplasarea, drumul devine astfel un simbol al împlinirii destinului fiecăruia, care rămîne mereu ca o atracție, ca o deschidere spre necunoscut: „Și-oricît ne vom ascunde în propriile case/ Noi tot trăim în drum, murim în drum” (6).

Noul spațiu, securizant și securizat, este plin de culoare, de miresme florale și de atracția spre înălțime. Asemenea lui Icar, eul liric zboară peste munți și se îndreaptă spre soare cu dorul „... să uit să mai cobor/ să ard divin în zorii cei curați” (15). Doar că aici a pătruns cumva și întunericul, care, receptat bacovian, cu spaimă, îl determină pe poet, cum am văzut, să deschidă o „poartă” în propria „cochilie”, ca să poată ajunge acolo și iubita. Iubirea este o cale sigură spre împlinire³, spre salvare, și în absența iubitei răzbate în propriul sine amintirea „blestemului de lut”, căci „carnea mea cu iz de crîng și glie/ îmi amintește din cînd în cînd de tine” (15). Și dacă întunericul provoacă angoasa, ochii iubitei „pot vibra în NELUMINA” (88). În accepțiunea lui Radu Todoran, zborul, ca și dansul, nu este complet de unul singur, fiind nevoie de doi, deci de armonie, de întregire. Iubita este speranță, este cea care poate să treacă eul liric, chiar și doar pentru o secundă „dincolo de prezent” (89), îl poate scoate „puțin din ramă” (89), ea poate alunga tăcerea, marea spaimă ce poate schimba chiar funcția casei, a locuirii.

Locuința, un alt simbol al liricii lui Radu Todoran, reprezintă depășirea nomadismului și dobîndirea stabilității și acumulează în timp toate funcțiile ei specifice, cea mai importantă fiind cea maternă. Casa este un spațiu protector, vertical, în care se manifestă polaritatea pod-pivniță, fiind deschis în aceeași măsură reveriei și gîndurilor sumbre. Podul și acoperișul casei reprezintă raționalul, iar pivnița iraționalul. În pod gîndurile sînt clare și în acel spațiu se pot trăi lungi ceasuri

---

³ Vezi și *Ultima iarnă* (Todoran, 2019: 17).

de singurătate, căci acoperișul reprezintă capul visătorului și funcțiile sale conștiente, iar pivnița – „ființa obscură” (2005: 51) a casei, cum o numește Bachelard – ține de iraționalitatea profunzimilor. De aceea, visătorul zboară peste munți spre soare, iar „prin măruntaiele casei” (Todoran, 2019: 84) curge un șarpe.

Iar când în „cochilia” sinelui se face simțit tot mai des întunericul și „Plouă peste casele mici/ ascunse în mine/ plouă peste lumea/ noastră de stof...” (62), eul liric se simte salvat de ochii iubitei, de „lumina care apare pe neștiute/ dizolvându-ne umbrele” (62) și care îi metamorfozează „încet și sigur/ în mesteceni” (62).

Prin mesteacăn, un „simbol silvestru /.../ un simbol tutelar strâns legat de viață și de moarte” (Buzași, 2020: 101), iată, se transmit o serie de mesaje, poezia care dă numele volumului fiind o ars poetica ce motivează dorința poetului bîntuit de neliniște.

Așa cum observa și criticul Ion Buzași (2020: 103), *Aș vrea să fiu iarăși mesteacăn* oferă cititorului, sub forma unor „epistole cu adresări directe” (102), o poezie sinceră străbătută de probleme existențiale privind natura, viața, moartea, iubirea, veritabile imagini poetice combinate în mod fericit cu grafica realizată de Daniel Bordeu și Cătălin Muntean.

Referințe:

- Bachelard, G. (2005). *Poetica spațiului/ The poetics of space*. Pitești:Paralela 45.
- Buzași, I. (2020). Poezia unui simbol silvestru/ The poetry of a wild symbol. În *Discobolul*. Nr. 268-269-270, aprilie-mai-iunie 2020 (pp. 101-103)
- Moles, A. & Rohmer, É. (1972). *Psychologie de l'espace*. Belgique: Casterman.
- Todoran, R.M. (2019). *Aș vrea să fiu iarăși mesteacăn/ I would love to be a birch tree again*. Timișoara: Editura Waldpress.

~~~~~
Gabriela CHICIUDEAN (gabrielachiciudean@gmail.com), PhD in Philology (since 2005), she teaches Theory of Literature, Literary Criticism, Introduction in the Science of Imaginary, Comparative Literature. She is the author of 4 individual volumes (*Incursiuni în lumea simbolurilor*, Sibiu, Imago Publishing House, 2004; *Pavel Dan și globul de cristal al creatorului*, București, The Romanian Academy Publishing House, 2007; *Obiectiv/ Subiectiv. Încercări de stabilizare a fluidului*, Iași, Tipomoldova Publishing House, 2013; *Studii literare. Abordari pe suportul Stiintei imaginarului*, București, The Romanian Academy Publishing House, 2016). She is the co-author of 8 volumes and coordinated 7 study volumes. She published over 100 articles and studies in dedicated periodicals in Romania and abroad. She is the executive manager of Speculum Centre for the Study of Imaginary, 1 Decembrie 1918 University of Alba Iulia. She is the organizer of Speculum Conferences and the editor of *Incursiuni în imaginar*, the literary journal of Speculum Conferences, and editor of *Swedish journal of Romanian studies*, Lund, Suedia.